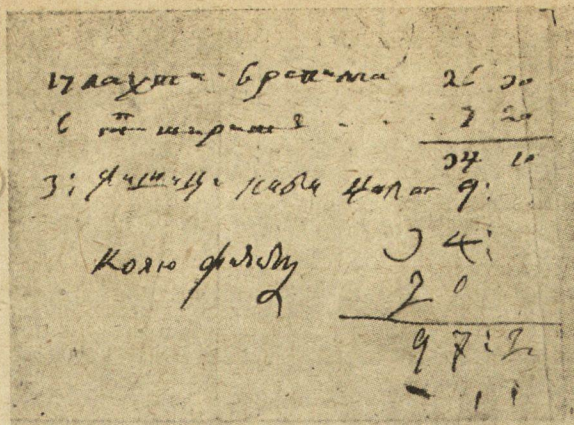

ми са намирали под-
ражатели и от други
майстори. От уваже-
ние при разговор или
при среща с Никола
Фичев другите майсто-
ри са стояли прави.
Винаги трудолюбив и
работен, като завеж-
дал постройките, той
никога не се срамувал
да вземе трион да ре-
же, тесла да кове или
пък да маже с мист-
рия. Той е стоял ви-
наги при строежите с
тояжка в ръка. Негово
ръководно начало при
строежа било: иконо-
мия на място, на ма-
териали, а особено на
средствата (парите).

Всяка сграда на майстор Никола Фичев според думите на съвременниците му майстори криела някаква „фичевщина“, нещо лично негово — форма, разпределение фасада или конструкция. Преди Възраждането, църквите у нас са строени най-вече с плоски дървени тавани, каквато е старата църква в Копривщица, подпърна с дървени колони, често с цилиндрични сводове, свързани с дървената покривна конструкция, обшити с чамови летви, измазани отвън с хоросан и кълчиша, каквито са старите църкви „Св. Димитър“ и „Св. Никола“ в Сливен.

Тогави не са били известни кухите т хли. Никола Фичев изгражда сводовете с масивни ръчни тухли — на шайтел (най-горе), с половин тухла изидани, измазани с варов разтвор. Старите малки, тъмни, кръстообразни, с централно кубе църкви са отдавна изоставени по това време и заменени с нови, високи, най-вече трикорабни църкви, каквито намираме в Търновско, Плевенско, Шуменско, Русенско и другаде. Никола Фичев изгражда такива църкви в Търново, Свищов, Дряново, Горна Оряховица, Лясковец и пр. и популяризира тоя тип църкви, който се възприема и одобрява и от майсторите, и от населението и се прилага дори след Освобождението.

Характерно е, че типът на старовременните църкви с централни куполи, като „Св. Петър и Павел“ във В. Търново, „Пантократор“ в Месемврия, „Св. София“

3. Автограф на Никола Фичев, документ-сметка за разходите по изработване кобура (ковчега) при погребението на Хаджи Минчо от гр. Търново (оригиналът притежание на худ. Недялко Каранешев от гр. Търново)

тройна арка, място за поставяне на образа на църковния патрон (табл. IV, 1, обр. 13). Двойната барокова кобилица, с която закръгля средата на главната фасада на зданието, той повтаря и по страничните фасади (табл. XXII). Майстор Никола Фичев я е употребил най-напред във фасадата на съборната църква „Рождество Богородично“ в Търново, строена през 1842—1844 г. и съборена от земетръса през 1913 г. Той е увенчал с нея и издадения централен половин шестоъгълник, лежащ върху основи и шест каменни колони, в новия конак в Търново, строен преди Освобождението — 1872—1876 г. (табл. XXXVI и XXXVII).

Преди това турците не позволявали на българите да строят църкви върху повърхността на земята, както се вижда от тия в Русе, Сливен, Самоков и др. Строели са ги от 1 до 2 м дълбоко в земята. Уста Колю — любимецът на Митхад паша, не е построил никъде църква под земята. Той е издигал дори камбанарии и токала на някои от своите църкви, каквито никъде не са били позволени.

Майсторът е изградил многобройни и грамадни строежи. Сравним ли средствата, изразходвани за тях, трябва да се учудваме на практичния му ум, предвидливост, икономичност и крайна честност. Облечен в жълтеникавата си абичка и в потури, препасан с червен пояс, сгушен под овчи калпак, той е бил скромен не само на вид, но и в

в Сливен и пр., или тоя на еднокорабните параклиси „Св. Петка“ и „Св. Параскева“ в Търново, е напълно изоставен през Възраждането. Колю Фичето строи винаги и навсякъде само трикорабни, широки, високи и светли църкви, с каменни, тънки колони и масивни сводове; в началото до църквите се изграждат италиански кампанили, а после камбанариите и кубетата влизат в техния блок.

На първия етаж на главната църковна фасада той въвежда един нов мотив — издадена

4. Пощенска марка с лика на Никола Фичев — серия „Народни будители“ — 1940 г. (по проект на художника Георги Герасимов)